

a

**UWAGA !
ZAWIERA AZBEST !**

Wdychanie pyłu azbestu
stanowi
niebezpieczeństwo
dla zdrowia !

Postępuj zgodnie z przepisami
i zasadami bezpieczeństwa
i higieny pracy

Broszura informacyjna

Azbest i co dalej? Fakty i mity

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
Departament Środowiska
03-469 Warszawa, ul. Skoczylasa 4
tel. (+22) 5979-134
fax (+22) 5979-260
www.mazovia.pl

Projekt okładki i skład:
Zakład Ekologii Opakowań COBRO, Warszawa
www.cobro.org.pl

Zdjęcia:
Zakład Ekologii Opakowań COBRO, Warszawa
Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami EKO-MIX, Wrocław
ALGADER Hofman Sp. z o.o., Warszawa

Spis treści

1.	Wprowadzenie	4
2.	Aspekt zdrowotny	5
3.	Aspekt prawny	7
•	Obowiązki właścicieli oraz zarządców obiektów z wyrobami azbestowymi	8
•	Postępowanie przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.....	9
•	Jak bezpiecznie usunąć wyroby zawierające azbest	11
•	Unieszkodliwianie wyrobów azbestowych.....	18
•	Sprawozdawczość	19
•	Podstawowe przepisy dotyczące użytkowania i usuwania azbestu.....	21
4.	Możliwości pozyskania środków finansowych na działania z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu	22

1. Wprowadzenie

Od 14 maja 2002 r. obowiązuje 30-letni program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski. Dokument powstał w wyniku przyjęcia przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej Rezolucji z dn. 19 czerwca 1997 r. (M.P. z 1997 r., nr 38, poz. 373) w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki oraz ustawy z dn. 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., nr 3, poz. 20 z późn. zm.). Ze względu na zagrożenie, jakie niesie ze sobą obecność włókien azbestowych w powietrzu, wymieniony program jest ważny dla ochrony zdrowia i środowiska, a jak wynika z informacji w nim zawartych największe nagromadzenie wyrobów azbestowych występuje na terenie Województwa Mazowieckiego.

Sytuacja ta nakłada na władze województwa obowiązek realizacji zapisów aktów prawnych i dokumentów programowych oraz wnikliwego przeanalizowania wszystkich przypadków użytkowania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych, zwracając szczególną uwagę na bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców Mazowsza.

Azbest jest nazwą handlową i odnosi się do sześciu minerałów włóknistych z grupy serpentynów (chryzotyl) i amfiboli (krokidolit, amosyt, termolit, aktynolit i antofilit). Minerale te źle przewodzą ciepło i są względnie odporne na działanie czynników chemicznych. Każda płyta azbestowo-cementowa (popularnie nazywana eternitem) zawiera od 11 do 13 % rakotwórczego azbestu. Niezabezpieczone płyty mogą być szkodliwe, nawet wtedy jeśli tylko leżą na dachu. Deszcze wymywają z nich bowiem spoiwo cementowe, przez co wiązki włókien azbestu zostają odsłonięte, rozszepiają się i uwalniają do środowiska. Im bardziej zniszczony jest dach, tym więcej włókien się ulatnia. Szczególnie niebezpieczne stają się podczas usuwania z dachu starych płyt, które się łamią i kruszą. Włókna azbestowe są niewidoczne dla oka - są dużo cieńsze od ludzkiego włosa.

UWAGA

- Azbest był stosowany do produkcji około 3000 wyrobów przemysłowych, przede wszystkim wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych i elewacyjnych, a także rur, kształtek do kanałów wentylacyjnych, instalacyjnych itp.
- Najczęściej azbest i zagrożenia z nim związane utożsamiane są z płytami azbestowo-cementowymi stosowanymi jako pokrycia dachów (płyty faliste i płaskie). Płyty takie, gdy są w dobrym stanie technicznym i nie są poddawane działaniom mechanicznym (np. nie są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej, a zwłaszcza, gdy ich powierzchnia nie jest ścierana) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia zdrowia.
- Emisja włókien azbestowych jest groźna wówczas gdy następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wdychania. Emisja może wystąpić podczas eksploatacji płyt azbestowo-cementowych w złym stanie technicznym (np. popękanych) i podczas usuwania bez odpowiednich zabezpieczeń płyt azbestowo-cementowych z budynków.
- Niezabezpieczone płyty mogą być szkodliwe, nawet wtedy jeśli tylko leżą na dachu. Deszcze wymywają z nich bowiem spoiwo cementowe, przez co wiązki włókien azbestu zostają odsłonięte, rozszepiają się i uwalniają do środowiska.

Obowiązujące przepisy zezwalają na użytkowanie wyrobów zawierających azbest do 31 grudnia 2032 r., pod kilkoma warunkami. Podstawowe z nich to: dokonywanie cyklicznej oceny stanu wyrobu azbestowego (inventaryzacja) i utrzymywanie go w stanie niezagrażającym zdrowiu oraz coroczne informowanie Marszałka Województwa Mazowieckiego lub Urzędu

Gminy/Prezydenta Miasta (tylko osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej) o stanie posiadanych wyrobów zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest są bardzo szkodliwe. Z tego względu wymagane jest posiadanie specjalnych uprawnień do demontażu tych wyrobów, jak również do transportu odpadów azbestowych na odpowiednie składowiska – uprawnienia takie przedsiębiorcom, po przeszkoleniu i sprawdzeniu czy dysponują odpowiednimi warunkami technicznymi i wyposażeniem, nadaje starosta/prezydent miasta.

2. Aspekt zdrowotny

Wdychanie uwalnianego pyłu azbestowego (m.in. w wyniku każdej obróbki mechanicznej lub czynników atmosferycznych) może stać się przyczyną śmiertelnych chorób: pylicy azbestowej (azbestozy), raka płuc, międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej oraz innych zmian w płucach. Im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe ryzyko choroby. Oznacza to, że zachorować mogą nie tylko osoby, które miały długotrwały kontakt z azbestem w związku z wykonywaną pracą, ale i te, które oddychały przez krótki czas powietrzem zawierającym włókna azbestowe. Jedynym sposobem wykluczenia niebezpieczeństwa związanego z azbestem jest jego sukcesywne eliminowanie z naszego otoczenia. Istotne jest usuwanie go z zachowaniem zasad bezpieczeństwa pracy oraz ochrony środowiska. Niezbędna jest także intensyfikacja działań edukacyjnych skierowanych do społeczeństwa, bowiem ciągle istnieje mała świadomość zagrożenia, jakie niesie ze sobą kontakt z azbestem. Zagrożenie azbestem nie jest odbierane jako rzeczywiste, ponieważ choroby mogą ujawnić się nawet **po kilkudziesięciu latach** od momentu kontaktu z włóknami azbestowymi

Uwalnianie się włókien azbestowych z uszkodzonych płyt dachowych

Główną przyczyną aktywności kancerogennej azbestu jest wydłużony kształt jego cząstek, a więc kształt typu włókno. Krytyczne wymiary włókien respirabilnych azbestu to włókna o długości $L > 5 \mu\text{m}$, średnicy $d < 3 \mu\text{m}$ i stosunku długości do średnicy włókien $L/d \geq 3:1$.

Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien, zawieszonych w powietrzu. Włókienka azbestu są bardzo małe, niewidoczne dla oka i niewyczuwalne w dotyku – dlatego jedynym ostrzeżeniem dla człowieka jest świadomość zagrożenia. Właściwe stosowanie się do zasad postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, minimalizuje ryzyko.

UWAGA

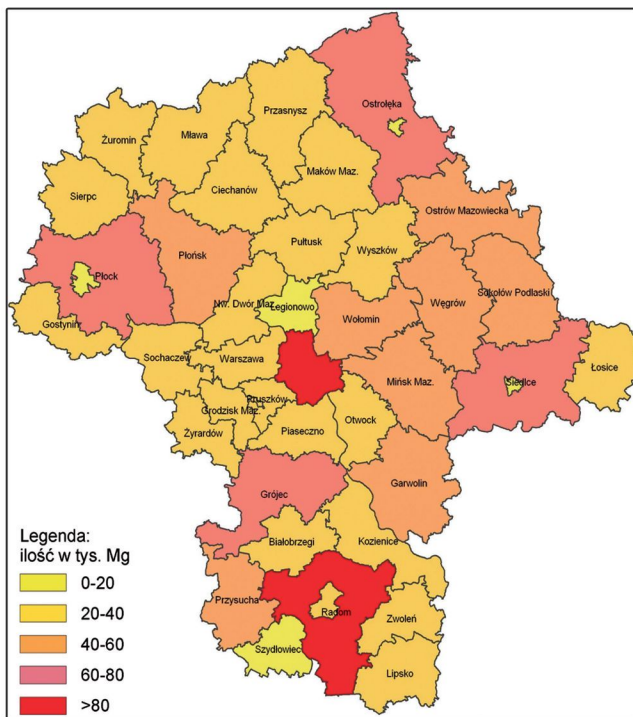
Podstawowe zasady:

- Groźne w skutkach może być bez troski obchodzenie się z wyrobami zawierającymi azbest – łamanie, kruszenie, rozbijanie, cięcie itp., które powoduje duże stężenia mikroskopijnych włókienek azbestu w powietrzu.**
- Zdrowie Twoje, Twojej Rodziny oraz sąsiadów może zależeć od Twojej mądrości i przeczności!**
- Zdemontowane wyroby zawierające azbest są odpadami niebezpiecznymi i zakazane jest ich powtórne użycie!**
- Nie wywoż eternitu ani innych wyrobów zawierających azbest do lasu!**
- Nie demontuj dachu samodzielnie!**

3. Aspekt prawny

Problematyka wyrobów azbestowych obejmuje aktualnie 8 ustaw i 30 rozporządzeń wykonawczych ministrów różnych resortów. Jest to ogromny obszar tematyczny, wymagający dużej wiedzy i sprawności w posługiwaniu się przepisami. Procesy legislacyjne dotyczące problematyki azbestu rozwijają się nadal, zarówno w Unii Europejskiej, jak i w Polsce. Prezentowane wybrane akty prawne obowiązują na dzień 30.10.2008 r.

Wg danych zawartych w „Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Województwa Mazowieckiego”, szacunkowa ilość azbestu i wyrobów zawierających azbest w budynkach mieszkalnych, użyteczności publicznej i inwentarskiej, na terenie Mazowsza wynosi 1 573 025 Mg. (patrz: Tab.4 str 40 w aktualizacji „Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015”, a razem z obiektami MON, MSWiA, kolejowymi, przedsiębiorców i rurami azbestowo-cementowymi zakopanymi – 1 695 164,0 Mg).

Rolę koordynacyjną na terenie obszaru województwa mazowieckiego pełni Marszałek Województwa, trzeba jednak pamiętać, że jego zadania strategiczne dotyczące oczyszczenia kraju z azbestu nie zostaną wykonane bez pomocy gmin. Ogniwem mogącym świadczyć konkretną pomoc gminom i mieszkańcom, zbierającym i weryfikującym informacje, a także pomocnym w pozyskiwaniu środków z krajowych i zagranicznych funduszy powinny stać się starostwa.

Ustawa Prawo ochrony środowiska w art. 162 (t.j. Dz. U. z 2008 r., Nr 129, poz. 902 z późn. zm.) nakłada obowiązek przedłożenia informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne

zagrożenie dla środowiska, a dotyczy on przedsiębiorców oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast. Marszałek Województwa Mazowieckiego jest organem właściwym do przyjęcia tych informacji.

Jednostki samorządu terytorialnego są odpowiedzialne również za organizację kampanii edukacyjno-informacyjnej w zakresie prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz za wytworzenie mechanizmów dofinansowania usuwania azbestu dla osób fizycznych (indywidualnych gospodarstw domowych) z wykorzystaniem funduszy ochrony środowiska. Organy nadzoru budowlanego zostały zobowiązane do monitoringu usuwania oraz prawidłowego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Obowiązki właścicieli oraz zarządców obiektów z wyrobami azbestowymi

Właściciel, zarządca lub użytkownik obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) i oceny wyrobów zawierających azbest. Pierwszej inwentaryzacji należało dokonać za rok 2003. Wyniki inwentaryzacji i oceny powinny służyć do sporządzenia „Informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska” kierowanej do Marszałka Województwa (a w przypadku osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej - do wójta, burmistrza lub prezydenta miasta właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego z użytkowymi wyrobami zawierającymi azbest oraz terenu, na którym znajdują się odpady zawierające azbest).

Informacje aktualizuje się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości i ocenie posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie.

Właściciel, zarządca lub użytkownik budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia – w dwóch oryginalnych egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” i złożenia jednego z nich w Powiatowej Inspekcji Nadzoru Budowlanego lub w innym wyznaczonym organie architektoniczno-budowlanym właściwym terenowo. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny...”. Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej (pierwszej oceny należało dokonać w 2003 r.) – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po 5-ciu latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są nowe i w dobrym stanie technicznym (suma punktów oceny do 35),
- po roku, jeżeli przy poprzedniej "Ocenie..." uzyskano sumę punktów oceny powyżej 35 do 60, np. ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które uzyskały ocenę 65 i więcej punktów wymagają bezzwłocznej naprawy i dokonania powtórnej oceny po naprawie. Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia i nie nadają się już do naprawy – powinny zostać **bezzwłocznie usunięte** na koszt właściciela lub zarządcy. Egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć w terminie do 30-u dni od dnia jej sporządzenia.

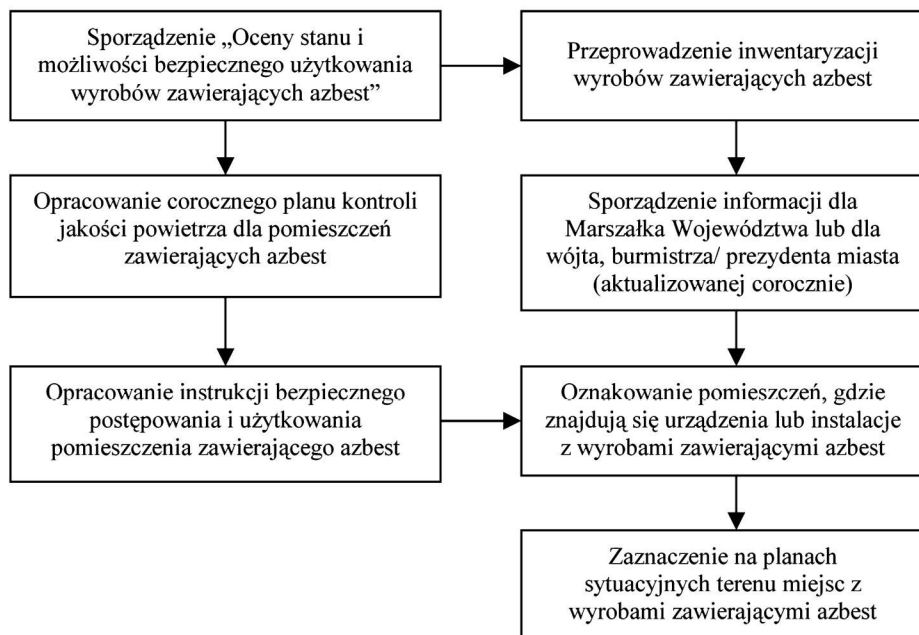
Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest – odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Jeżeli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ (tzw. „miękkie”), lub, jeżeli wyroby zawierają azbest krokidolit, a także jeżeli te wyroby znajdują się w zamkniętych pomieszczeniach, lub istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska – właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Postępowanie przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie znajduje się azbest lub wyroby zawierające azbest, powinien dokonać identyfikacji rodzaju i ilości azbestu w wyrobach. Identyfikacja azbestu powinna nastąpić w okresie użytkowania wyrobów, jeszcze przed rozpoczęciem wykonywania prac zabezpieczenia lub usuwania takich wyrobów, o ile informacja ta, nie jest podana w innych dokumentach budowy przedmiotowego obiektu.

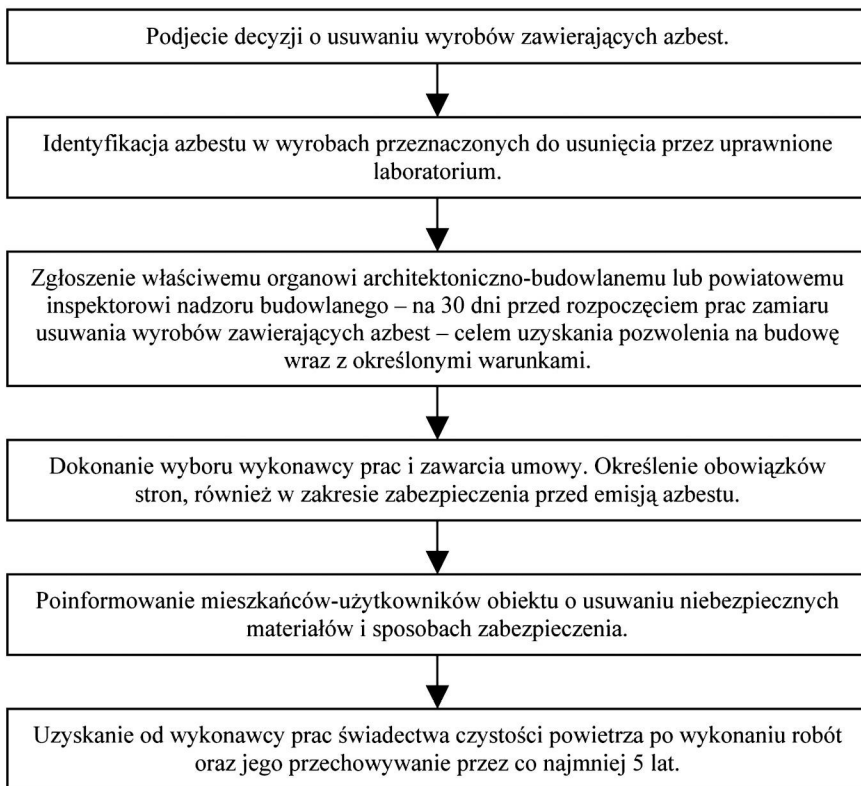

Identyfikacja azbestu jest obowiązkiem właściciela lub zarządcy, wynikającym z tytułu własności oraz odpowiedzialności prawnej, dotyczącej ochrony osób trzecich od szkód mogących wynikać z nieodpowiedniej eksploatacji przedmiotu stanowiącego własność.

Wyniki identyfikacji azbestu powinny być uwzględniane przy:

- sporządzaniu "Oceny...",
- sporządzaniu „Informacji...”,
- zawieraniu umowy na wykonanie prac zabezpieczania lub usuwania wyrobów zawierających azbest z wykonawcą tych prac - wytwarzającym odpady niebezpieczne podczas prac remontowo-budowlanych polegających na demontażu wyrobów azbestowych.

Właściciel lub zarządca może zlecić innym – odpowiednio przygotowanym osobom lub podmiotom prawnym – przeprowadzenie czynności wykonania identyfikacji azbestu w wyrobach.

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest, ma obowiązek dokonania zgłoszenia we właściwym terenie organie architektoniczno-budowlanym (w Warszawie są to aktualnie Wydziały Architektury i Budownictwa w poszczególnych Dzielnicach) na 30 dni przed rozpoczęciem prac remontowo-budowlanych wymagających lub niewymagających pozwolenia budowlanego. Jeśli prace zostaną zakwalifikowane jako wymagające pozwolenia budowlanego, to w tej sprawie wydawane jest postanowienie wraz z określonymi warunkami. Brak odpowiedzi urzędu w powyższym terminie jest potwierdzeniem, że prowadzone prace nie wymagają pozwolenia budowlanego i upoważnia do rozpoczęcia prac remontowo-budowlanych. Zgłoszenie lub wniosek o udzielenie pozwolenia budowlanego powinny być sporządzone z uwzględnieniem przepisów wynikających z art. 30, ust. 7 ustawy – Prawo budowlane. Zatajenie informacji o występowaniu azbestu w wyrobach, które będą przedmiotem prac remontowo-budowlanych skutkuje – na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska – odpowiedzialnością prawną, gdyż azbest traktowany jest jako substancja stwarzająca szczególne zagrożenie dla środowiska (art.160). Po dopełnieniu obowiązków formalnoprawnych, właściciel lub zarządca dokonuje wyboru wykonawcy prac - wytwórcy odpadów niebezpiecznych, posiadającego zezwolenie (decyzję) starosty/prezydenta miasta na prowadzenie prac z wytworzeniem określonej ilości i rodzaju odpadów zawierających azbest. Prace powinny być rozpoczęte dopiero po zawarciu pisemnej umowy na wykonanie prac zabezpieczenia lub usuwania wyrobów zawierających azbest, oczyszczenia budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z azbestu. W umowie powinny być jasno sprecyzowane obowiązki stron, również w zakresie zabezpieczenia przed emisją azbestu w czasie wykonywania prac.

Niezależnie od obowiązków wykonawcy prac, właściciel lub zarządca powinien poinformować mieszkańców lub użytkowników budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, o usuwaniu niebezpiecznych materiałów zawierających substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska oraz o sposobach zabezpieczenia przed tą szkodliwością. Po zakończeniu prac właściciel lub zarządca powinien uzyskać od wykonawcy prac, **pisemne oświadczenie** o prawidłowym ich wykonaniu i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestu oraz przechowywać je przez okres co najmniej 5-lat, wraz z inną dokumentacją budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu.

Uszkodzone wyroby azbestowe w bezpośrednim sąsiedztwie

Jak bezpiecznie usunąć wyroby zawierające azbest

Z szacunkowych danych wynika, że połowa azbestu w Polsce zastosowana jest w gospodarstwach indywidualnych. Wyroby azbestowe ocenione jako nienadające się do dalszego użytkowania trzeba bezzwłocznie wymienić. Wyroby w dobrym stanie można dodatkowo zabezpieczyć specjalnymi penetrującymi preparatami w płynie. Dzięki nim włókna azbestu zostają na trwałe związane, niejako oklejone, i przestają się odrywać i unosić z powierzchni wyrobów. Po takich zabiegach ogranicza się niebezpieczeństwo dla zdrowia. Jednakże należy pamiętać, aby szczególnie zabezpieczyć powierzchnię. Niewłaściwie wykonane zabezpieczenie powoduje, że całe pokrycie staje się nieuszczelnne, co za tym idzie niespełniające swojej roli.

Płyty dachowe zabezpieczone preparatem penetrującym, który na trwałe wiąże włókna azbestowe

Specjaliści twierdzą, że azbest nie zawsze nadaje się do zabezpieczenia. W niektórych wypadkach trzeba zdecydować się na natychmiastowy demontaż, na przykład jeśli płyty elewacyjne są zniszczone lub zostały zamontowane na podłożu drewnianym. Za przygotowanie i realizację robót usuwania azbestu, zgodnie ze specjalnymi wymaganiami BHP dla prac z azbestem, odpowiada wykonawca.

Do obowiązków wykonawcy należy opracowanie szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649). Plan taki powinien zawierać:

- identyfikację azbestu w wyrobach przeznaczonych do usunięcia,
- informację o metodach wykonywania planowanych prac,
- zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
- ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza.

Roboty, podczas których powstają odpady azbestowe, powinny być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających zezwolenie na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych, wydane przez starostę/prezydenta miasta. Na wykonawcy wytwarzającym odpady ciąży obowiązek związane z właściwym postępowaniem z odpadami, w tym również z usuwaniem, wykorzystaniem lub unieszkodliwianiem wytworzonych odpadów i prowadzeniem ewidencji odpadów. Obowiązki te wynikają z ustawy o odpadach oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649). Zgodnie z art. 11 ustawy o odpadach, wytwarzający odpady (wykonawca robót z azbestem) może zlecić odbiór odpadów wykonanie obowiązku transportu (usuwania) odpadów. Ten jednak musi wtedy posiadać odrębne zezwolenie na transport. Niedopuszczalne jest podzlecenie usługi usuwania odpadów zawierających azbest podmiotom nie posiadającym stosownego zezwolenia.

Zabroniona jest obróbka materiałów zawierających azbest, ich niszczenie, kruszenie, miażdżenie oraz inne działania, które mogą spowodować emisję pyłów azbestowych. Wszelkie prace związane z demontażem materiałów zawierających azbest powinny być przeprowadzane przez specjalistyczne przedsiębiorstwa.

Bezpieczne usuwanie płyt azbestowych przeprowadzane przez ekipy specjalistycznych przedsiębiorstw

Prace z azbestowo-cementowymi materiałami pokrywczymi (eternit) i elewacjami z płyt płaskich prasowanych o powierzchni powyżej 50 m² zaliczane są do prac o dużym zakresie robót. Przed przystąpieniem do robót należy wydzielić strefy pracy, w których występuje narażenie na działanie azbestu i określić miejsca demontażu, gromadzenia odpadów oraz miejsca, w których pracownicy oczyszczają sprzęt. Bezpośrednią strefę pracy należy przynajmniej osłaniać od wiatru, stosując osłonięcie z folii dla płyt elewacyjnych i przenośne namioty z folii dla płyt eternitowych (tzw. przenośne daszki foliowe).

Demontaż dachowych płyt azbestowych przeprowadzany zgodnie ze wymaganiami BHP

Przepisy określające najwyższe dopuszczalne stężenie pyłu azbestu chryzotylowego w środowisku pracy dopuszczają 1 mg/m^3 pyłu całkowitego lub $0,2$ włókien respirabilnych w cm^3 , natomiast pyłów zawierających krokidolit $0,5 \text{ mg/m}^3$ pyłu całkowitego lub $0,2$ włókien respirabilnych w cm^3 . W strefie bezpośredniego demontażu eternitu, o ile jest on powierzchniowo zniszczony przez czynniki atmosferyczne lub uszkodzony, zalecane jest wykonanie pomiarów zanieczyszczenia powietrza, a po przekroczeniu 15000 wł./m^3 stosowanie ochrony dróg oddechowych, nawet w przestrzeni otwartej. Przy pracach z wyrobami miękkimi polecane jest stosowanie masek pełnych z filtrami klasy P-3.

Prace demontażu lub impregnacji nie powinny powodować destrukcji mechanicznej wyrobów zawierających azbest. Należy na to zwracać uwagę zwłaszcza podczas transportowania płyt azbestowo-cementowych i składowania ich na wydzielonym miejscu (w zamykanych kontenerach lub na foliowanych paletach). Przed rozpoczęciem demontażu lub impregnacji pokryć dachowych z eternitu jego powierzchnia powinna być właściwie przygotowana. W przypadku pozostawienia pokrycia dachowego bez demontażu do impregnacji należy stosować środki posiadające aprobatę ITB (Instytutu Techniki Budowlanej). W strefie prowadzenia robót mogą przebywać wyłącznie pracownicy usuwający azbest, zaopatrzeni w środki ochrony indywidualnej. Wyjście z tej strefy dokonuje się przez kabiny dekontaminacyjne.

W strefie przeznaczony dla innych pracowników remontujących obiekt znajdują się pomieszczenia zaplecza technicznego budowy, pomieszczenia socjalne, magazyny materiałowe, szatnie itp.

Prawidłowe zabezpieczenie osobiste przy skuwaniu otuliny cementowo-azbestowej

Wentylator podciśnieniowy do prac przy usuwaniu azbestu w pomieszczeniach zamkniętych

UWAGA

Kiedy usuwać wyroby zawierające azbest?

- „Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”, przeprowadza właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości i corocznie powinien przekazać ją do powiatowej inspekcji nadzoru budowlanego do 31 stycznia.
- Ocena wskazuje stopień pilności wykonania prac. Stopień pierwszy wymaga bezzwłocznej wymiany lub naprawy, pozostałe - dokonania ponownej kontroli w określonym czasie.
- Ostatecznie wyroby azbestowe należy usunąć do końca 2032, bez względu na ich stan techniczny, a usunięte wyroby zastąpić innymi niezawierającymi tego minerału

UWAGA

Ocenę przeprowadza właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości na specjalnym arkuszu stosując wymaganą punktację:

- 65 i więcej punktów: I stopień pilności, wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie
- powyżej 35 do 60 punktów: II stopień pilności, ponowna ocena w czasie 1 roku
- do 35 punktów: III stopień pilności, ponowna ocena w terminie do 5 lat

UWAGA

- Ocenę sporządza się w dwóch egzemplarzach. Jeden egzemplarz właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu powiatowemu inspektorowi nadzoru budowlanego w terminie do 30 dni od dnia jej sporządzenia. Drugi (z potwierdzeniem złożenia) zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu - do czasu sporządzenia następnej oceny;
- Właściciel lub zarządca obowiązany jest do przeprowadzenia inwentaryzacji (spisu z natury) wyrobów zawierających azbest, której wyniki powinny służyć do sporządzenia informacji (na specjalnym druku) dla wójta, burmistrza lub prezydenta miasta - właściwego dla miejsca znajdowania się budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu z wyrobami zawierającymi azbest;
- Informacje przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest - co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie.

UWAGA:

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia oraz terenu, gdzie występują wyroby zawierające azbest, ma ponadto obowiązki:

- oznakowania pomieszczeń, gdzie znajdują się urządzenia lub instalacje z wyrobami zawierającymi azbest - odpowiednim znakiem ostrzegawczym dla azbestu,
- opracowania i wywieszenia na widocznym miejscu instrukcji bezpiecznego postępowania i użytkowania pomieszczenia z wyrobami zawierającymi azbest,
- zaznaczenia na planie sytuacyjnym terenu miejsc z wyrobami zawierającymi azbest.

Jeśli w budynku, budowli, instalacji lub urządzeniu oraz na terenie znajdują się wyroby zawierające azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1000 kg/m³ i istnieje uzasadniona obawa dużej emisji azbestu do środowiska - właściciel lub zarządca powinien opracować plan kontroli jakości powietrza (monitoringu), a jego wyniki uwzględnić przy dalszej eksploatacji lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

UWAGA

- Usunięcie lub doprowadzenie do stanu bezpiecznego dla zdrowia użytkownika wyrobów zawierających azbest, zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia lub uszkodzenia, stanowi obowiązek właściciela, użytkownika wieczystego lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej itp.
- Właściciel, użytkownik wieczysty lub zarządca nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest przed przystąpieniem do usuwania wyrobów zawierających azbest powinien zgłosić planowane prace do właściwego organu administracji architektoniczno-budowlanej (starosta lub prezydent miasta).

Unieszkodliwianie wyrobów azbestowych

Odpady zawierające azbest nie mogą być poddawane procesom odzysku, więc jedynym dostępnym sposobem postępowania z nimi jest ich unieszkodliwianie poprzez składowanie.

Umieszczenie zabezpieczonych folią polietylenową odpadów azbestowych (materiały izolacyjne zawierające azbest - kod odpadu 17 06 01, materiały konstrukcyjne zawierające azbest - kod odpadu 17 06 05) na składowisku

Samochód do przewożenia odpadów azbestowych wyłożony folią polietylenową

Na terenie Województwa Mazowieckiego nie ma żadnego składowiska wyposażonego w kwatery do składowania odpadów azbestowych. Niektórzy przedsiębiorcy na terenie Województwa Mazowieckiego dysponują zezwoleniami na zbieranie na terenie, na którym mają zlokalizowane przedsiębiorstwo, odpadów azbestowo-cementowych w celu zgromadzenia partii wysyłkowych. Na tej zasadzie funkcjonuje między innymi Składowisko Odpadów Komunalnych w Rachocinie w powiecie sierpeckim, przyjmujące odpady zawierające azbest. Opłata za składowanie azbestu wynosi 0,00 zł. W perspektywie planuje się budowę kwatery do składowania azbestu, po jego wcześniejszej rozbudowie. Przewidywana pojemność kwatery, to około 150 000 Mg. W latach 2005 -2007 rozpoczęto też proces inwestycyjny, mający na celu budowę kwatery na składowisku w Starym Lubiejewie, gmina Ostrów Mazowiecka. Całkowita niezbędna pojemność składowisk odpadów azbestowych na terenie Województwa Mazowieckiego powinna wynosić około 2 203 753 m³, co daje powierzchnię około 28 ha. Wyroby azbestowe składowane są warstwowo na składowisku, a każda warstwa przykryta jest przesypką technologiczną o grubości 25 cm i ostatecznie przykryte 2-u metrową warstwą ziemi, co dodatkowo uniemożliwia uwalnianie się włókien do powietrza i powoduje, że wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia.

Sprawozdawczość

PRZYJMOWANIE INFORMACJI O RODZAJU, ILOŚCI ORAZ MIEJSCACH WYSTĘPOWANIA SUBSTANCJI STWARZAJĄCYCH SZCZEGÓLNE ZAGROŻENIE DLA ŚRODOWISKA

Kogo dotyczy

Obowiązek przedkładania informacji dotyczących substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska **dotyczy wszystkich** właścicieli, zarządców i użytkowników miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest (należy przez to rozumieć posiadaczy wyrobów azbestowych lub posiadaczy odpadów zawierających azbest).

Obowiązek przedłożenia okresowej informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska dotyczy osób prawnych (przedsiębiorców, Spółdzielnie Mieszkaniowe, Wspólnoty Mieszkaniowe), którzy tę informację kierują bezpośrednio do marszałka województwa oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, zgodnie z obowiązkiem nałożonym przez Prawo ochrony środowiska:

Art. 162 ust. 3 „Wykorzystujący substancje stwarzające szczególne zagrożenie dla środowiska powinien okresowo przedkładać marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach ich występowania.”

Art. 162 ust. 6 „Wójt, burmistrz lub prezydent miasta okresowo przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska.”

Informacja przedkładana przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta zawiera również ujęte w sposób syntetyczny i przekazane marszałkowi województwa informacje, które wpłynęły od osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej.

Kompetencje

Marszałek Województwa Mazowieckiego jest organem właściwym do przyjęcia informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska na podstawie art. 162 ust. 3 i ust.6 ustawy *Prawo ochrony środowiska* oraz ustawy *o zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej* z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. Nr 175, poz. 1462 z późn. zm.).

Wymagane dokumenty

Wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska, do dnia 31 marca za poprzedni rok kalendarzowy. Informacje przedkłada się na formularzach, według wzorów zawartych w załącznikach do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w *sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. z 2002 r., Nr 175, poz. 1439).

Właściciel, zarządca lub użytkownik miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest corocznie aktualizuje informacje w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku. Informacje o wyrobach zawierających azbest lub o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone przedkłada się na formularzach, według wzorów zawartych w załącznikach Nr 2 i Nr 3 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w *sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest* (Dz. U. z 2003 r., Nr 192, poz. 1876).

Do sporządzenia zaktualizowanej „Informacji...” konieczne jest dokonanie aktualnej oceny stanu wyrobu azbestowego. Wzór formularza „Oceny..” jest załącznikiem Nr 1 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w *sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest* (Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649). Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest przedkłada się w terminie do 30 dni po jej dokonaniu każdego roku (chyba, że przepisy stanowią inaczej – w przypadku szczególnym po 5-ciu latach) we właściwej terenowo jednostce nadzoru budowlanego.

Miejsce złożenia dokumentów

Bezpośrednio w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego w sekretariacie Departamentu Środowiska przy ul. Skoczylasa 4, 03-469 Warszawa,

Listownie, za pośrednictwem poczty na adres:

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

Departament Środowiska

ul. Skoczylasa 4, 03-469 Warszawa

Podstawa prawna

- art. 162 ust. 3 i ust. 6 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150),
- ustawa o *zmianie niektórych ustaw w związku ze zmianami w podziale zadań i kompetencji administracji terenowej* z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. Nr 175, poz. 1462 z późn. zm.),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w *sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska* (Dz. U. 175, poz. 1439),
- rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w *sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest* (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).

Informacje dodatkowe

Marszałek województwa prowadzi rejestr rodzaju, ilości oraz miejsc występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska – PCB i azbestu (zgodnie z art. 162 ust. 7 ustawy *Prawo ochrony środowiska*).

Podstawowe przepisy dotyczące użytkowania i usuwania azbestu

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2008 r., Nr 129, poz. 902 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (t.j. Dz. U. z 2004 r., Nr 3, poz. 20 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 27 lipca, 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw, Dz. U. z 2001 r., Nr 100, poz. 1085, z późn. zm.;
5. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (t.j. Dz. U. z 2006 r., Nr 156, poz. 1118 z późn. zm.)
6. Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych Dz. U. z 2002 r. nr 199, poz. 1671;
7. „Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2007-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015” z 15 października 2007 roku - Załącznik nr 23 - Program usuwania wyrobów zawierających azbest ustanowiony Uchwałą Sejmiku Województwa Mazowieckiego Nr 164/2007 z dnia 15.10.2007r.
8. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004 r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Dz. U. z 2004 r., Nr 280, poz. 2771
9. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest. Dz. U. z 2003 r., Nr 192, poz. 1876
10. Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest. Dz. U. z 2004 r., Nr 71, poz. 649
11. Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów, Dz. U. z 2005 r., Nr 216, poz. 1824
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska. Dz. U. z 2002 r., Nr 175, poz. 1439
13. „Zasady przeznaczania środków WFOŚiGW na dofinansowanie działań z zakresu unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa mazowieckiego” (załącznik do Uchwały Rady Nadzorczej Nr 83/08 z dnia 28.08.2008r.),
14. Zarządzenie Nr 227/2003 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 14 marca 2003 r. (z późn. zm.) w sprawie wprowadzenia procedur gospodarowania środkami Gminnego i Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w m. st. Warszawie
15. Regulamin przeznaczania środków WFOŚiGW w Warszawie na dofinansowanie działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu na terenie województwa mazowieckiego z dnia 09.09.2008 r.

4. Możliwości pozyskania środków finansowych na działania z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu

Dla obszaru województwa mazowieckiego Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (WFOŚiGW) pomaga w finansowaniu działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu poprzez:

- dotacje
- pożyczki
- umorzenia pożyczek
- dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów

Beneficjentami środków WFOŚiGW mogą być osoby prawne, osoby fizyczne oraz jednostki organizacyjne administracji publicznej nieposiadające osobowości prawnej, a także związki celowe tych osób.

- Osoby prawne oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą składają wnioski indywidualne o przyznanie dofinansowania (na formularzu wniosku).
- Osoby fizyczne (w tym wspólnoty mieszkaniowe) nieprowadzące działalności gospodarczej składają wnioski o dofinansowanie za pośrednictwem gminy.

Od 2003 r. zasadnicze środki na unieszkodliwianie wyrobów azbestowych i odpadów zawierających azbest są kierowane z Gminnego/Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w formie dotacji lub dofinansowań przedsięwzięć związanych z pracami remontowymi i budowlanymi (wymiana dachów, prace elewacyjne, ocieplanie budynków, wymiana pionów kanalizacyjnych i deszczowych, likwidacja rur zsypanych i wentylacyjnych itp.).

DOTACJE

Zadania polegające na usuwaniu i unieszkodliwianiu azbestu mogą być dofinansowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w formie dotacji, w wysokości do 100% kosztów kwalifikowanych, a po wyczerpaniu środków dotacyjnych przeznaczonych w ramach planu finansowego w danym roku, dofinansowanie może być przyznane w formie pożyczki.

Dotacje mogą być przyznawane na demontaż płyt azbestowych wraz z kosztem przewiezienia azbestu z miejsca demontażu do miejsca unieszkodliwienia oraz kosztem unieszkodliwiania azbestu. Natomiast środki Funduszu nie mogą być przeznaczone na wykonanie nowych pokryć dachowych.

Środki Gminnego/Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej są przeznaczane zarówno na dofinansowanie przedsięwzięć związanych z mieniem komunalnym (budynki komunalne mieszkalne, mienie przedsiębiorstw gminnych i miejskich, altany śmietnikowe itp.), z budynkami Spółdzielni Mieszkaniowych, Wspólnot Mieszkaniowych, przedsiębiorców jak i z mieniem osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej (w tym rolników). Warunkiem uzyskania dofinansowania jest złożenie wniosku (na odpowiednim formularzu) przez uprawnionego beneficjenta - może nim być tylko właściciel lub zarządca notarialny nieruchomości lub terenu będącego w jego władaniu i znajdującego się na terenie administrowanym przez właściwy Urząd Gminy lub Urząd Powiatu/Miasta. Przeważnie jest wymagane uzupełnienie wniosku o załączniki dokumentujące prawo własności do terenu lub nieruchomości, wywiązanie się wnioskodawcy ze swoich obowiązków nałożonych przez Prawo ochrony środowiska (opłaty i kary), Prawo budowlane (zgłoszenie prac remontowo-budowlanych), ustawę o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest („Informację

o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania” dla marszałka i „Ocenę stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” dla nadzoru budowlanego) i in.

W zależności od decyzji poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego na terenie Mazowsza mogą być dofinansowywani wnioskodawcy funduszy (nawet do 100% najniższych kosztów demontażu wyrobów azbestowych i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest) albo przedsiębiorcy działający w imieniu Gminy/Powiatu i usuwający na ich terenie azbest - wyłonieni zgodnie z zasadą uczciwej konkurencji. Środki funduszy nie mogą być przeznaczane na materiały, budowę rusztowań i nowe pokrycia dachowe.

Przedsięwzięcia termomodernizacyjne są dofinansowywane jedynie w zakresie usuwania wyrobów azbestowych w trakcie prowadzenia prac remontowych finansowanych z funduszy remontowych beneficjenta lub pożyczek bankowych. Wszystkie przedsięwzięcia dofinansowywane wymagają uzyskania odpowiednich decyzji i podpisania umów przed rozpoczęciem prac – refundacja środków na prace już wykonane nie jest stosowana.

POŻYCZKI

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej udziela pożyczek na podstawie umów cywilno - prawnych, zawieranych w formie pisemnej z podmiotami wnioskującymi o przyznanie dofinansowania na realizację zadań, po rozpatrzeniu wniosków. Podmiotami tymi mogą być:

- a) osoby fizyczne,
- b) osoby prawne,
- c) jednostki organizacyjne administracji publicznej, nieposiadające osobowości prawnej, na podstawie pełnomocnictw udzielonych przez właściwe organy administracji,
- d) związki celowe osób określonych pod literą a) i b).

Fundusz udziela pożyczek, stosując preferencyjne oprocentowanie, ustalone w odniesieniu do stopy redyskonta weksli (s.r.w.), określanej przez Prezesa Narodowego Banku Polskiego. Oprocentowanie pożyczek ustala się w granicach od 0,2 do 0,8 s.r.w., nie może ono być jednak niższe niż 3,5 % w stosunku rocznym, z wyłączeniem następujących przypadków

- Dla jednostek gminnych i gmin o wartości wskaźnika G określonego dla roku poprzedzającego rok zawarcia umowy pożyczki - nie większej niż 300 - oprocentowanie, nie może być niższe niż 2 % w stosunku rocznym (G - wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca, określony w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).
- Dla jednostek powiatowych i powiatów o wartości wskaźnika P określonego dla roku poprzedzającego rok zawarcia umowy pożyczki - nie większej niż 25 - oprocentowanie, nie może być niższe niż 2 % w stosunku rocznym (P - wskaźnik dochodów podatkowych na jednego mieszkańca, określony w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

UMORZENIA POŻYCZEK

Pożyczki udzielane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej mogą być, na wniosek pożyczkobiorcy, częściowo umarzone. Niezbędnym warunkiem umorzenia części pożyczki jest:

1. terminowe wykonanie zadania i terminowe osiągnięcie zamierzonego efektu ekologicznego,
2. terminowa spłata każdej z rat pożyczki, stanowiących łącznie co najmniej 50 % wypłaconej pożyczki,
3. terminowa spłata odsetek od wypłaconej pożyczki,
4. wywiązywanie się z obowiązku uiszczania opłat i kar, stanowiących dochody Funduszu,
5. przeznaczenie środków z umorzenia na zadania, o których mowa, na cele określone w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627, z późn. zm.) oraz innych ustawach (w tym działań z zakresu usuwania i unieszkodliwiania azbestu).

DOPLATY DO OPROCENTOWANIA PREFERENCYJNYCH KREDYTÓW

Kredyty ze środków Banku Ochrony Środowiska S.A. z dopłatami Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej do oprocentowania udzielane są na następujących warunkach kredytowania:

- kwota kredytu: do 70% kosztów zadania (w indywidualnych przypadkach do 90%)
- okres kredytowania: do 8 lat, licząc od dnia zawarcia umowy kredytowej
- okres karencji: do 1 roku, licząc od dnia zawarcia umowy kredytowej
- oprocentowanie: zmienne, negocjowane, nie mniejsze niż 0,7 s.r.w. (stopa redyskonta weksli Narodowego Banku Polskiego) i nie mniejsze niż 3,5% możliwa refundacja wydatków poniesionych przez Klienta po dniu decyzji WFOŚiGW o przyznaniu dopłat, a przed podpisaniem umowy kredytu - za zgodą Funduszu przewiduje: zgodnie z taryfą opłat i prowizji BOŚ S.A.

Przykładowa, rzeczywista stopa oprocentowania kredytu wynosi 4,97% w skali roku, przy założeniach:

kwota kredytu - 80.000 PLN

oprocentowanie - 4,38% p.a. (0,7 s.r.w. dla s.r.w. = 6,25%)

okres kredytowania - 8 lat

prowizja - 1.200 PLN (1,5% kwoty kredytu)

zabezpieczenie w formie poręczenia wekslowego

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie
Departament Środowiska
ul. Skoczyłasa 4, 03-469 Warszawa
tel. (48-22) 59 79 134, fax (48-22) 59 79 260
www.mazovia.pl